

BYDEL GAMLE OSLO

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

-en lokal handlingsplan for perioden 2014-2017

Innholdsfortegnelse

1	Innledende del.....	2
1.1	Bakgrunn.....	2
1.2	Handlingsplanens struktur og innhold.....	2
1.3	Begrepsavklaringer	2
1.4	Lovverket	4
2	Situasjonsbeskrivelse	5
2.1	Utfordringer og strategier.....	5
2.1	Beskrivelse av tjenestestedene med eksisterende tiltak	6
2.2	Tverrfaglig samarbeid og koordinering	13
2.3	Eksternt samarbeid	13
2.4	Samarbeidsavtaler:	14
3	HANDLINGSPLANENES MÅLSETTINGER OG TILTAK.....	15
3.1	Forebygging	15
3.1.1	15
3.1.2	16
3.1.3	16
3.1.4	16
3.2	Kompetanse.....	17
3.2.1	17
3.3	Bistand til ofre i nære relasjoner	18
3.3.1	18
3.3.2	19
4	BESKRIVELSE AV IMPLEMENTERING, OPPFØLGING OG EVALUERING.....	19
4.1	Implementering:	19
4.2	Oppfølging:	20
4.3	Evaluering:	20
5	KONTAKTINFORMASJON VED MISTANSKE ELLER AVDEKKING AV VOLD:.....	20

1 Innledende del

1.1 Bakgrunn

Byrådet i Oslo har som mål at Oslo skal være en trygg by, og fremhever i byrådserklæringen at trygghet for liv, frihet og personlig sikkerhet er en menneskerett. Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017 *Et liv uten vold* legger rammer for en nasjonal satsing for å begrense vold i nære relasjoner. Regjeringens handlingsplan har tre satsingsområder: forebygging og synliggjøring, kunnskap og kompetanse, samt hjelpe og behandlingstilbudet. Med bakgrunn i dette har Bystyret i Oslo vedtatt at alle bydelene skal utarbeide lokale samordnede handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Det ble påpekt at arbeidet med planen må ha bred deltakelse og at det sikres eierskap til planen i bydelen.

Gjennom forskning og analyser har vi de senere årene fått økt kunnskap om hvilke skadevirkninger vold har i forhold til enkeltindivider, og hvilke samfunnsmessige konsekvenser volden har. Det anslås i regjeringens handlingsplan at vold i nære relasjoner koster det norske samfunnet mellom 4.5 og 6 milliarder kroner årlig.

1.2 Handlingsplanens struktur og innhold

Handlingsplanen tar utgangspunkt i Byrådssak 80/14 – Handlingsplan mot vold i nære relasjoner. I denne byrådssaken står det beskrevet at bydelene skal utarbeide lokale samordnede planer mot vold i nære relasjoner. Handlingsplanen inneholder tiltak for alle aldersgrupper. Handlingsplanen består av 6 deler.

1.3 Begrepsavklaringer

Det er mange ulike definisjoner på hva vold er. Bydel Gamle Oslo har i denne planen valgt å benytte Per Isdals definisjon:

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil» (Per Isdal, «Meningen med volden»)

Vold kan komme til uttrykk på ulike måter, og det kan derfor være hensiktsmessig å beskrive noen av disse her:

FYSISK VOLD er enhver form for fysisk makt som gjennom at den smerter, skader, skremmer og krenker, påvirker et annet menneske til å slutte å gjøre noe det vil eller gjøre noe mot sin vilje. Her er det et vidt spekter av handlinger fra det å holde, dytte, riste eller klype til bruk av slag, spark eller våpen og opp til drap. Det er vanlig å skille volden inn etter alvorlighetsgrad.

Det vil si moderat eller alvorlig vold.

SEKSUELL VOLD er alle handlinger rettet mot en annens persons seksualitet, som gjennom at de smerter, skader, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil. Her kan det dreie seg om alt fra seksuell trakassering og krenkelser opp til å bli presset til å utføre uønskede seksuelle handlinger inkludert å bli utsatt for voldtekt og seksuell tortur. Den seksuelle volden er svært psykologisk nedbrytende fordi den rammer vår mest private og sårbare side.

MATRIELL VOLD er alle handlinger rettet inn mot ting eller gjenstander, som gjennom at de virker skremmende eller krenkende, påvirker andre til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe de vil. Det kan for eksempel være å slå i dører eller vegger, ødelegge gjenstander, rive i stykker klær, kaste og rasere inventar. Hvis vedkommende tidligere har utøvd fysisk vold, vil den materielle volden virke særlig skremmende og lammende. For barn vil det å vokse opp i en familie der de stadig er vitne til materiell vold, være omtrent de samme som å vokse opp i et minefelt der en aldri vet når det smeller.

PSYKISK VOLD har et vidt spekter, og er alle måter å skade, skremme eller krenke på som ikke er direkte fysiske i sin natur, eller måter å styre eller dominere andre på ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel. Her kan det være snakk om direkte trusler, indirekte trusler, degraderende og ydmykende adferd, kontroll, utagerende sjalusi, isolering eller emosjonell vold. Direkte trusler er ytringer om hva som vil skje av vold dersom en person ikke gjør som du ønsker, eller har gjort noe du ikke ønsker. Dette blir ytterligere forsterket hvis vedkommende som truer, tidligere har brukt fysisk vold.

LATENT VOLD er vold som virker i kraft av sin mulighet. Muligheten for vold styrer ens adferd. I nære relasjoner der det har forekommet vold, kan den latente volden utvikle seg til å bli den dominerende voldsformen. Risiko for ny vold kan styre alt den voldsutsatte gjør uten at det foreligger noen aktiv trussel. Det å ha opplevd vold gjør at en vet det kan skje igjen. Volden er da til stede hele tiden i kraft av sin mulighet.

ØKONOMISK VOLD. I den senere tid er også begrepet økonomisk vold blitt brukt. Økonomisk vold kan være at noen kontrollerer økonomien til en annen, for eksempel ved å holde tilbake penger, eller tvinge eller lure andre til å ta opp lån. Dersom den voldsutsatte i for eksempel i et samlivsforhold ikke har arbeid eller annen inntekt, kan det være økonomisk vold hvis voldsutøveren "kontrollerer" partneren ved at vedkommende må be om

penger for å dekke sine grunnleggende behov.

TVANGSEKTESKAP OG KJØNNSLEMLESTELSE. Tvangsekteskap er definert som vold i nære relasjoner sammen med «æresrelatert vold». Dette er forholdsvis ny tematikk både hos krisesentrene og andre hjelpeinstanser. Det er et arbeidsområde som er kulturelt betinget, og som krever en mer spesifikk kompetanse av de i hjelpeapparatet som skal håndtere den. Kjønnsslemlestelse er en fellesbetegnelse på ulike typer inngrep på jenters eller kvinners kjønnsorganer, og som foretas av andre årsaker enn rent medisinske. Dette er en form for vold, som også krever tilrettelagt kompetanse for å kunne gi best mulig hjelp både for å forebygge, hindre overgrep, og for å kunne gi best mulig hjelp til de kvinnene som er omskåret som barn. (Per Isdal, «Meningen med volden»)

Nære relasjoner:

Vold i nære relasjoner kan defineres på følgende måte:

«Vold eller trusler om vold overfor personer som er eller har vært gift eller som lever eller har levd i ekteskapslignende forhold. Det gjelder også søsken, barn, foreldre, besteforeldre og andre i rett opp- eller nedadstigende linje, samt adoptiv-, foster- og steforhold. Voldsutøvelsen er stedsuavhengig.» (politi.no)

En bredere definisjon, kan også omfatte et avhengighetsforhold mellom tjenestemottaker og tjenesteutøver.

1.4 Lovverket

Norge har sluttet seg til en rekke internasjonale avtaler som forplikter staten til å beskytte egne borgere mot vold, overgrep eller annen inhuman behandling. Inkorporering av FNs barnekonvensjon i norsk lov i 2003, samt andre FN konvensjoner som er inkorporert i norsk lov har sammen med lovendringer i barneloven i 2013 og en innskjerping i straffeloven § 219, medført strengere straffer og en styrking av barns rettigheter.

Det er særlig to lovfestede plikter offentlige tjenesteutøvere må kjenne til:

Meldeplikten/opplysningsplikten til barneverntjenesten i henhold til Lov om barneverntjenester § 4-6: *Offentlige myndigheter og yrkesutøvere som har yrkesbestemt taushetsplikt, plikter av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikt, å gi informasjon til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker*

Avvergelsesplikten: Straffeloven § 139 fastslår at den som unnlater å melde til politiet, eller på annen måte unnlater å avverge en straffbar handling eller følgene av den, kan straffes med bot eller fengsel med inntil ett år. Avvergeplikten knytter seg til de straffbare handlingene som er angitt i § 139, som ved lovendring i 2012 ble utvidet til også å gjelde straffeloven § 200 andre ledd om seksuell handling med barn under 16 år mv., § 193 om misbruk av overmaktforhold eller lignende og § 219 alminnelig og grov mishandling i nære relasjoner og medvirkning til slik mishandling.

2 Situasjonsbeskrivelse

Bydel Gamle Oslo fremstår i dag som en av de mest urbane og folketette områdene i Oslo. Framskrevet befolkningsutvikling for Oslos bydeler frem til 2020 viser at Bydel Gamle Oslo ligger an til å få en svært høy vekst i årene frem til 2020 med 17 % av Oslos samlede befolkningsøkning. Bydelen er en gjennomgangsbydel med en befolknings sammensetning som preges av et stort mangfold både når det gjelder alder, etnisk og sosial bakgrunn. Pr. 1.1.13 var det bosatt ca. 30 % med innvandrerbakgrunn i bydelen. Den siste FAFO rapporten i 2012 viser at bydelen har i overkant av 30 % barn og unge som lever under fattigdomsgrensen. Det er en opphopning av kommunale boliger med utfordrende bomiljø i bydelen, der barnefamilier bor i samme bygårder som personer med store hjelpebehov. 60 % av de kommunale boligene i Oslo befinner seg i Indre Øst.

Vold i nære relasjoner forekommer i alle samfunnslag og blant alle aldersgrupper, og på tross av økt kunnskap om og økt fokus på vold i nære relasjoner, vises det i regjeringens handlingsplan til omfangsundersøkelser som anslår at mellom 75 000 og 150 000 mennesker årlig utsettes for vold i nære relasjoner i Norge. I Bydel Gamle Oslo har barneverntjenesten i 2014 hatt en markant økning i antall mottatte meldinger med 100 flere meldinger pr 1. oktober i år i forhold til 1. oktober i 2013. Mange av disse meldingene omhandler vold i nære relasjoner. De fleste av disse meldingene kommer fra politi og barnevernvakt.

2.1 utfordringer og strategier

Det er behov for økt kompetanse, å styrke fagkunnskapen, skape trygghet og felles forståelse blant ansatte i alle tjenester i bydelen. Det er behov for mer kompetanse både om relevant lovverk, hvordan snakke om og identifisere vold i nære relasjoner og hva man skal gjøre hvis vold blir avdekket. Dette for å gi voldsutsatte adekvat og enhetlig hjelp.

Utfordringer:

- Det er mange ny tilflyttede, mye inn og utflytting, og en stor andel ikke etnisk norske i bydelen. I tillegg har Bydel Gamle Oslo den fattigste barnebefolkningen i Norge. Dette er familier som ofte har behov for ulike offentlige hjelpetiltak og det kan være vanskelig å fange opp en del av disse barna, særlig de som ikke går i barnehage.
- Å avdekke vold i nære relasjoner, og vite hva man gjør der vold avdekkes
- Å finne gode tiltak for å jobbe i familier der det er mistanke om vold i nære relasjoner
- Å finne kultursensitive tilnærminger
- Å finne gode arenaer for tverrfaglig samarbeid mellom avdelingene
- Å gi koordinerte og oversiktlige tjenester til bydelens befolkning

Strategier:

- Tidlig identifisering og forebygging
- Styrke kompetansen hos de ansatte
- Videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet

2.1 Beskrivelse av tjenestestedene med eksisterende tiltak

BARN OG UNGE:

BARNEVERNTJENESTEN:

Barneverntjenesten jobber med mange barn og familier der vold i nære relasjoner er et problem. Det dreier seg både om vold mellom de voksne, men også om vold mot barn fra foreldre. I 2013 jobbet barneverntjenestens voldsteam med 79 saker der vold i nære relasjoner var bakgrunn for bekymringsmelding til barneverntjenesten. I tillegg kommer alle pågående saker der vold er noe av tematikken det jobbes med, eller saker der barnet er tatt ut av familien med bakgrunn i vold eller mishandling. Barneverntjenesten jobber også med en del saker der ungdom med minoritetsbakgrunn kan være utsatt for mulig tvangsekteskap, sterk sosial kontroll eller æresrelatert vold.

Tiltak:

- Informasjonsarbeid:
Barneverntjenesten jobber forebyggende i forhold til problematikken, gjennom informasjonsmøter for å nå befolkningen der et av temaene er skadevirkningene ved å være vitne til eller å bli utsatt for vold i hjemmet. Barneverntjenesten har utarbeidet prosedyre for å melde bekymring som er tilgjengelig for alle bydelens ansatte i Kvalitetslosen. Barneverntjenesten har samarbeid med moskeene, kvinnegrupper i bydelen samt Senter for flyktning og innvandrere for å nå ulike etniske minoritetsgrupper. I tillegg stiller barneverntjenesten opp på informasjonsmøter med de ansatte i skolene og

barnehagene i bydelen, og har egne kontaktpersoner oppnevnt for de ulike skolene og barnehagene.

- **Voldsteam:**
Barneverntjenesten har et eget voldsteam som jobber med voldssaker etter den såkalte Klemetsrudmodellen. Voldsteamet har ekstern veileder som har lang ekspertise fra Fagfeltet, og har jevnlig arbeidsmøter for å fordele og diskutere saker.
- **Kompetansehevingsprogrammet om vold i nære relasjoner**
Barneverntjenesten har flere deltakere på kompetansehevingsprogrammet i regi av Etat for barn og familier og RVTS
- **Den metodiske barnesamtalen**
Barnevernets saksbehandlere får opplæring i den metodiske barnesamtalen. Barnesamtalen legger vekt på å få fram barnets egen fortelling om sine opplevelser uten ledende spørsmål og følger en egen faseoppbygging

Kontaktinformasjon Gamle Oslo barneverntjeneste:

Tlf: 23 43 17 00 Adresse: Platousgate 12

Barnevernvakta (for akutte henvendelser etter kl. 15.35 på hverdager og i helger/helligdager): Tlf: 22 70 55 80 / 22 70 55 81

BARNEHAGER:

Bydelen har 2898 barn i barnehage (87 %) fordelt på 49 private og kommunale barnehager. I tillegg er det 8 familiebarnehager. Barnehagene treffer foreldre og barn daglig og har derfor mange muligheter til å oppdage barn som er utsatt for vold og overgrep. En del av personalet i barnehagene mangler kompetanse om emnet, det gjør at det er et stort behov for opplæring/kurs.

Tiltak:

- Opplæring/kurs i tematikken vold i nære relasjoner
- Ressurspersoner i barnevernet er oppnevnte kontaktpersoner for ansatte i barnehagene.

Kontaktinformasjon:

Christiania barnehageenhet:

Tlf.: 23 43 13 15, Adresse: Platousgate 16, 1.etasje.

Helsfyr barnehageenhet:

Tlf.: 23 43 13 51, Adresse: Platousgate 16, 1.etasje

Kværnerdalen barnehageenhet:

Tlf.: 23 43 16 15, Adresse: Enebakkveien 71

FAGSENTERET:

Senteret tilbyr tjenester til barn og unge under 18 år med nedsatt funksjonsevne samt tospråklig barn i barnehage. De ansatte kommer således i kontakt med

barnefamilier rundt omkring i bydelen. Der det er nødvendig, anvendes den lovpålagte opplysningsplikten. Dette arbeidet kvalitetssikres og følges opp ved at teamledere og enhetsleder har faste kontaktmøter (fire ganger pr. år) med barneverntjenesten.

Tiltak:

- Vergekurs for ansatte i avlastningsbolig

Kontaktinformasjon Fagsenteret:

Tlf. 23 43 11 11, Adresse: Grønlandsleiret 25

FOREBYGGENDE TJENESTER:

Råd og veiledningstjenesten:

Et lavterskeltilbud for familier med barn og ungdom opp til 23 år. Familiene kan selv ta kontakt, enten på telefon eller ved direkte oppmøte. Råd og veiledningstjenesten tar også oppdrag fra barneverntjenesten. I Råd og veiledningstjenesten jobber familieveiledere og psykologer.

Tiltak:

- Driver ulike former for foreldreveiledning, både individuelt og i gruppe. Som for eksempel Marte –Meo veiledning.
- Tilbyr kurs i Circle of Security (Trygghets sirkelen) Fast tilbud, går jevnlig hele året, minimum 6 ganger pr. år. Åpent for alle foreldre som ønsker det i bydelen.
- Tilbyr korttidsbehandling hos psykolog
- Grupper for barn av psykisk syke
- Veiledning til samarbeidspartnere
- Åpen barnehage

Kontaktinformasjon Råd og veiledningstjenesten:

Tlf: 23 43 17 79 Adresse: Familiehuset, 3.etasje Grønland 30

Ungdomsteamet:

Tiltak:

- Bydelen har egne utekontakter som arbeider systematisk med å bygge relasjoner og å kartlegge risikoungdom. Etter kartleggingen tilbys de veiledning, ulike mestringkurs som for eksempel ART (Aggression Replacement Training) hvor det trenes på sosiale ferdigheter, sinnekontroll og det å ta vanskelige valg. Eller de henvises videre til rette hjelpeinstanser.
- Oppsøkende arbeid i felt to kvelder i uka.
- Ungdomsverksted, arbeidspraksis med målsetting om å motivere ungdom til et aktivt arbeidsliv i voksen alder

- 3 bofellesskap for ungdom over 16 år. Barneverntjenesten i bydelen disponerer disse plassene, med tett samarbeid -med ungdomsteamet om oppfølgingen.

Riverside:

Riverside er et byomfattende rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for ungdom i alderen 15 – 23 år. Riverside har praksisplasstilbud for ungdom som har droppet ut av skolen eller ikke har jobb og et ungdomsteam som jobber oppsøkende 3 kvelder i uka. Dette teamet gir sosialfaglig oppfølging til ungdom som har ulike utfordringer i hverdagen. I tillegg til dette har Riverside et tett samarbeid med Oslo Fengsel hvor fokuset er på oppfølging av unge gjengangere mellom 18 og 23 år.

HELSETILTAK FOR BARN OG UNGE:

Enheten helsetiltak barn og unge består av to helsestasjoner for barn 0-5 år og svangerskapskontroll, skolehelsetjeneste ved bydelens 11 skoler, ungdomshelsestasjon, smittevernkontor og reisevaksine. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er hjemlet i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ivareta den fysiske og psykiske helse og gi helsefremmende og forebyggende tilbud til gravide, barn og ungdom. Bydelens helsestasjoner har 4900 barn registrert og har kontakt med de fleste barn og unge og deres familier. Skolehelsetjenesten har 5300 barn og unge registrert. Et viktig satsningsområde i enhetens kompetanseplan, 2013-2015, er «Vold i nære relasjoner og oppdragervold». Fokus er å forebygge, avdekke og følge opp utsatte gravide, barn og ungdom, samt å øke kompetansen til de ansatte.

Tiltak:

- Tilbyr regelmessige svangerskapskontroller i samsvar med nasjonale retningslinjer: «Hvordan avdekke vold» (Helsedirektoratet)
- Jordmor kartlegger den gravides livssituasjon og tilbyr oppfølging og henvisning etter behov
- Jordmor skal ha minimum en av svangerskapskontrollene med mor alene for å ta opp tematikken vold i nære relasjoner
- Hjemmebesøk til alle nyfødte av helsesøster
- Regelmessige helseundersøkelser tilbys alle barn, ved helsesøster og lege
- 10 helseundersøkelser i løpet av første leveår, 3 i løpet av andre leveår, 1 ved 4 år og 1 ved 6 år (skolestart)
- Foreldreveiledning, gruppe, helseundervisning, oppfølging og henvisning ved behov
- Dele ut brosjyre og informere om loven mot vold og kjønnslemlestelse. Kjønnslemlestelse tas opp med ungdom/foreldre som kommer fra aktuelle områder
- Helsetiltak har et systematisk samarbeid med familieteam Nav i faste samarbeidsmøter

- Jenter/kvinner som har blitt utsatt for kjønnslemlestelse henvises spesialisthelsetjenesten
- Kompetansehevingsprogram om vold i nære relasjoner i regi av RVTS

Kontaktinformasjon:

Grønland helsestasjon,

Tlf: 23 43 12 50 Adresse: Familiehuset, 2.etasje Grønland 30

Fyrstikktorget helsestasjon

Tlf: 23 43 19 20 Adresse: Karoline Kristiansens vei 6

Skolehelsetjenesten

Tlf: 23 43 19 00, basen Adresse: Familiehuset, 4.etasje Grønland 30

BARNE OG UNGDOMSTILTAK:

Enheten har ansvar for forebyggende arbeid for barn og ungdom, deriblant Frigo, barnebondegården, idretts- og aktivitetsgrupper, samt fritidsklubber.

Tiltak:

- Enheten har en rekke målrettede forebyggende tiltak for barn og unge og har nært samarbeid med barnevernet og Fagsenteret.

FAMILIEHUSET:

Forebyggende tjenester og helsetjenester har deler av sin virksomhet lokalisert i Grønland 30, kalt Familiehuset;

- Språkgrupper
- Grønland helsestasjon
- Råd og veiledningstjenesten
- Ungdomsteamet
- Skolehelsetjenesten
- Smittevern og reisevaksinasjon
- Helsestasjon for ungdom
- Åpen barnehage

VOKSNE OG ELDRE:

SENTER FOR FLYKTNINGEKOMPETANSE OG INTEGRERING (SeFI):

SeFI har ansvar for å bistå nylig bosatte med deres etablering i bydelen, slik at de kan bli selvhjulpne og leve integrert i sitt lokalsamfunn. Senteret kvalifiserer sosialhjelpsmottakere med minoritetsbakgrunn som har bodd i Norge en stund, for et mer aktivt og meningsfullt liv som selvhjulpne integrerte borgere. SeFI har som

hovedansvarsområder bosetting av nyankomne flyktninger, introduksjonsprogrammet, kvalifiseringstiltaket Alfa-Mikks, Byomfattende senter for enslige mindreårige flyktninger (BYMIF), samt prosjektvirksomhet.

Tiltak:

- Deltakere informeres om norske lover og rettigheter
 - Deltakere utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser
 - ICDP-grupper for kvinner og menn
- Helseprosjekt knyttet til introduksjonsprogrammet

Kontaktinformasjon:

Tlf. 23 43 13 00, Adresse: Platousgate 16

NAV:

NAVs veiledere og saksbehandlere kan gjennom kontakt og samtaler med klienter avdekke vold. Gjennom omorganisering av NAV sosial og utvikling av familieteamet har saksbehandlere økt fokus på hele familien for å sikre at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud

Tiltak:

- Klienter informeres om norske lover og rettigheter
- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser
- Voldsutsatte personer prioriteres i saksbehandlingen for å sikre økonomi og bolig
- Mottak i NAV arbeider på bestilling fra Oslo Krisesenter, barneverntjenesten og politi med boligsøk og dekking av midlertidig bolig samt inntektssikring for voldsutsatte
- Familieteamet har et systematisk samarbeid med barneverntjenesten i form av faste samarbeidsmøter

Kontaktinformasjon:

Adresse: Hagegata 22

PSYKISK HELSEARBEID:

Yter tjenester til voksne over 18 år etter vedtak om helse- og omsorgstjenester og har flere lavterskeltilbud samt botilbud.

Tiltak:

- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser.

BOLIG MED BISTAND

Enhet bolig med bistand består av 3 boliger og 1 dag- og aktivitetssenter.

Målgruppen er mennesker med utviklingshemming som er over 18 år.

Brukerne av disse tjenestene er en sårbar gruppe som kan stå i fare for å bli utsatt for vold av pårørende de står i et avhengighetsforhold til i tillegg til å være potensielt utsatte for vold fra personalet og medbeboere. Kommunikasjon er i utgangspunktet ofte vanskelig, flere mangler språk. Det kan derfor være en stor utfordring å avdekke vold og vite hvordan man skal hjelpe brukerne hvis vold i nære relasjoner avdekkes. Det er også usikkerhet knyttet til hvordan man skal jobbe med brukere som er voldsutøvere.

Tiltak:

- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser.

HJEMMEBASERTE TJENESTER:

Hjemmetjenesten består av praktisk bistand og hjemmesykepleie.

Hjemmetjenesten gir bistand til mennesker i alle aldre. Hjemmesykepleie er en døgnkontinuerlig tjeneste som gir hjelp og veiledning til hjemmeboende syke eller funksjonshemmede. Hjemmetjenesten har også ansvar for alternative støtteordninger i hjemmet som BPA, støttekontakter og individuell avlastning. I tillegg kan man komme i kontakt med voldsutsatte gjennom seniorkonsulent og seniorsenter.

Tiltak:

- Hjemmetjenesten samarbeider med Vern for eldre for å få råd og veiledning der eldre blir utsatt for vold i nære relasjoner.
- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser.

SØKNADSKONTOR HELSE- OG OMSORG

Søknadskontoret vurderer og fatter vedtak om kommunale helse- og omsorgstjenester. Saksbehandlerne er de første som kommer i kontakt med brukere som søker tjenester og kan da avdekke vold.

Tiltak:

- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser.

FOREBYGGING OG REHABILITERING:

Består av blant annet ergoterapeuter, fysioterapeuter, og hjelpepleiere med videreutdanning. Enheten gir tilbud til personer over 18 år som på grunn av helsemessige årsaker har problemer med å mestre daglige gjøremål. Tilbudet gis hovedsakelig i deres eget hjem, men også ved gruppetilbud i tjenestens lokaler.

Tjenesten har spesialistkompetanse innen forebygging, behandling og rehabilitering. Enheten har også ansvar for et dagsenter for eldre.

Tiltak:

- Personer utsatt for vold bistås i å ta kontakt med politi, krisesenter, barnevern eller andre aktuelle instanser.

2.2 Tverrfaglig samarbeid og koordinering

Bydelen har tverrfaglige team rettet mot barn og unge. Teamene ble opprettet for å sikre at utsatte barn og unge skal få relevante tiltak på tidligst mulig tidspunkt.

Det er opprettet fire samarbeidsteam og et overordnet team:

- Småbarnsteam for barn mellom 0-6 år,
- Områdeteam 1 for barn og unge 6-16 år
- Områdeteam 2 for barn mellom 6-16 år
- Oppfølgingsteam for ungdom over 16 år.

Relevante tjenester i bydelen er representert. I tillegg kommer et overordnet innsatsteam, hvor aktuelle avdelingsdirektører og enhetsledere er representert. Disse teamene møtes jevnlig for å holde oversikt over og utveksle informasjon om barne- og ungdomsmiljøet i bydelen.

Bydelen har SaLTO- koordinator med ansvar for samordning av kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge. Målsettingen med SaLTO er å forebygge kriminalitet og rusmisbruk blant barn og unge. Oslo kommune og Oslo politidistrikt er hovedsamarbeidspartnere innenfor SaLTO- modellen. SaLTO-koordinatoren samarbeider tett med politi og barnevern.

Barneverntjenesten har samarbeid med en rekke instanser i forhold til barn som utsettes for vold i nære relasjoner. Det er utarbeidet en egen samarbeidsrutine mellom politi og barnevern for håndtering av slike saker, og barneverntjenesten har også en samarbeidsrutine med krisesenteret som evalueres jevnlig.

Det er et samarbeid med moskeene i bydelen, med faste møter og aktuelle fagdager.

2.3 Eksternt samarbeid

Bydelens tjenestesteder samarbeider med flere eksterne samarbeidsinstanser i saker som omhandler vold i nære relasjoner. De instansene bydelen samarbeider mest med er: Politiet, Oslo krisesenter, Legevakten, Statens barnehus Oslo, BUP/DPS. Se oversikt med kontaktinformasjon bak i planen. Barneverntjenesten

samarbeider med Barnehuset i Oslo rundt gjennomføringen av dommeravhør og fysiske undersøkelser.

2.4 Samarbeidsavtaler:

Samhandlingsrutine ved bekymring for vold og seksuelle overgrep mot barn – politiet og barneverntjenestene i Oslo

Samarbeidsavtale mellom Oslo krisesenter og barneverntjenestene i Oslo

Samarbeidsavtale i henhold til Oslostandarden;

- Skole og barneverntjenesten
- Barnehagene og barneverntjenesten

På de halvårlige samarbeidsmøtene skal Helsestasjon- og skolehelsetjenesten og Fagsenteret være med.

Samarbeidsavtale mellom sektorbydelen og Lovisenberg sykehus (DPS og Nic Waals Institutt

Samarbeidsavtale mellom fastlegene og bydelen

Prosedyre på bekymringsmelding til barneverntjenesten ligger i Kvalitetslosen.

3 HANDLINGSPLANENES MÅLSETTINGER OG TILTAK

Med bakgrunn i føringer fra byrådet er fokus i planen på følgende 3 områder.

Tiltak innenfor tre områder:

1. Forebygging
Målsetting: målrettet innsats og koordinerte tjenester
2. Kompetanse
Målsetting: Ansatte skal ha god kompetanse og forutsetninger for å avdekke vold i nære relasjoner og gi hjelp til de som trenger det
3. Bistand til ofre i nære relasjoner
Målsetting: Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner skal få hjelp og bistand til å komme ut av voldssituasjonen.

3.1 Forebygging

Hovedmålsetting: Målrettet innsats og koordinerte tjenester

3.1.1 Delmål:

Forebygge at vold mot barn blir brukt som en del av oppdragelsen. Støtte foreldrene i oppdragelsen og gi dem alternativer til vold

Tiltak:

1. Alle gravide blir spurt om de har blitt eller blir utsatt for vold. Ved behov å tilby individuell oppfølging og henvisning.
Ansvarlig: Helsestasjonen og jordmor
2. Ha fokus på vold mot barn ved alle møter med familien på helsestasjonen. Spør foreldrene om vold i familien i løpet av første leveår og i løpet av første skoleår.
Ansvarlig: Helsestasjon og Skolehelsetjenesten
3. Sensitivisere foreldrene gjennom systematisk foreldreveiledning til alle fra barnet er nyfødt. Metode: Foreldreveiledningspermen «Sammen foreldre og barn» og ICDP veiledning
Ansvarlig: Helsestasjonen og Skolehelsetjenesten
4. Flere foreldreveiledningsmetoder som kan iverksettes overfor hele befolkningen med særlig fokus på forebygging av vold, eks ICDP, Circle of security, Marte Meo
Ansvarlig: Barneverntjenesten og Råd og veiledningstjenesten, (Helsestasjon og Skolehelsetjenesten, Fagsenteret og Sefi)
5. Iverksetting av «De utrolige årene» i Tøyen-området

Ansvarlig: Avdelinger barn og unge

6. Oppnevne en barnekoordinator i psykisk helseteam – ressursperson for å sikre at barn som pårørende ivaretas i brukersaker og spesielt ift vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: Enhet for psykisk helsearbeid

3.1.2 Delmål: Alle nyankomne til landet kjenner til lovverket i forhold til psykisk og fysisk vold

Tiltak:

1. Dele ut informasjonsskriv og gi muntlig informasjon ved første samtale i alle aktuelle sammenhenger

Ansvarlig: Helsestasjonen og Skolehelsetjenesten (Sefi, NAV, Barneverntjenesten)

2. Informasjon til frivillige organisasjoner om barneverntjenestens arbeid, hvor arbeidet mot vold i nære relasjoner er en sentral del.

Ansvarlig: Barneverntjenesten

3. Utarbeide en informasjonsbrosjyre om hvem man kontakter som ny i landet, om lovverk m.m.

Ansvarlig: Råd og veiledningstjenesten, (Helsestasjonen, Sefi)

3.1.3 Delmål: Fokus på temaet psykisk og fysisk vold i familien i samtaler med barn og voksne

Tiltak:

1. Utarbeide sjekklister for å spørre alle brukere om vold i nære relasjoner og kartlegge vold i de første samtalene på aktuelle tjenestesteder

Ansvarlig: Enhet for psykisk helsearbeid og hjemmebaserte tjenester

2. Førstegangssamtale ved skolestart og førstegangssamtale med Alfa og mottaksklasser

Ansvarlig: Skolehelsetjenesten

3.1.4 Delmål: koordinerte tjenester

Tiltak:

1. Det opprettes et tettere og mer formalisert samarbeid mellom tjenester i bydelen og eksterne instanser som f.eks. legevakt, familievernkontor, DPS,

fastlegene, vern for eldre, kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Ansvarlig: Innsatsteamet

2. Alle tjenestesteder utarbeider prosedyre for hvordan de skal håndtere mistanke om vold
Ansvarlig: Enhetsledere
3. Det skal utarbeides en samarbeidsavtale mellom NAV og Oslo Krisesenter
Ansvarlig: NAV Grunerløkka
4. Vurdere om sammensetningen i de tverrfaglige teamene skal endres
Ansvarlig: Innsatsteamet
5. Samle informasjon på et sted (f.eks internettside) hvor tjenesteutøvere og utsatte i bydelen kan få informasjon om eksisterende tilbud, samt at voldsutsatte og voldsutøver kan henvende seg og få en oversikt over relevante hjelpeinstanser både i og utenfor bydelen
Ansvarlig: Fagsenteret
6. Utarbeide enhetlig samtykkeskjema til bruk for alle tjenestesteder som legges i Kvalitetslosen
Ansvarlig: Fagsenteret
7. Utnevne en kontaktperson for voksne utsatte som har behov for tjenester fra ulike instanser.
Ansvarlig: Avdeling tiltak/ myndighet helse og omsorg, Avdeling tiltak/ myndighet sosial og nærmiljø
8. Utarbeide rutiner for samarbeid og saksgang når vold i nære relasjoner blir avdekket
Ansvarlig: Psykisk helseteam, (Råd og veiledningstjenesten, Barneverntjenesten)

3.2 Kompetanse

Hovedmålsetting: Ansatte skal ha god kompetanse og forutsetninger for å avdekke vold i nære relasjoner og gi hjelp til de som trenger det.

3.2.1

Tiltak:

1. Det arrangeres kurs for ansatte i skoler, barnehager, helsestasjoner, skolehelsetjenesten og tannhelsetjenesten om forholdet mellom

taushetsplikt og avvergelsesplikt. Og om hvordan vold kan avdekkes og følges opp.

Ansvarlig: Byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester og Byrådsavdelingen for kunnskap og utvikling

2. Kartlegge bydelens opplæringsbehov for å kunne samarbeide med helseetaten om hvilken opplæring bydelen trenger fra dem. Fokus på at alle skal ha handlingskompetanse til å våge å se/høre og stille de vanskelige spørsmålene når det gjelder vold og overgrep.

Ansvarlig: Helseetaten og koordinator for planen

3. Intern opplæring i barnehagene om barns signaler og endret atferd. Bruk av URO – samtalen videreføres i barnehagene

Ansvarlig: Helseetaten, Enhetsledere i barnehagene

4. Det utarbeides og implementeres en veileder for vold i nære relasjoner for alle ansatte i nav.

Ansvarlig: NAV-intro i samarbeid med NAV kontoret i bydelen

5. Søke om midler for å gi alle aktuelle ansatte tverrfaglig kompetanseheving og «kick –off»-dag for iverksetting av handlingsplanen.

Ansvarlig: Koordinator for handlingsplanen

6. Søke om midler til å vise «Sinnamannen» for skolebarn i bydelen. «Sinnamannen» er en teateroppsetning som spilles på skoler med tema vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: Koordinator for handlingsplanen

7. Oppnevne en ressursperson på hvert tjenestested med ansvar for tema, vold i nære relasjoner.

Ansvarlig: Enhetsledere ved alle tjenestesteder

3.3 Bistand til ofre i nære relasjoner

Hovedmålsetting: Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner skal få hjelp og bistand til å komme ut av voldssituasjonen.

Bydelene skal prioritere bistand til personer som er utsatt for vold i nære relasjoner slik at disse får nødvendig hjelp til å komme ut av overgrepssituasjonen og gis nødvendig psykososial oppfølging.

3.3.1

Tiltak:

1. Planlegge oppstart av grupper for voldsutsatte barn
Ansvarlig: Råd og veiledningstjenesten
2. Alle gravide som blir eller har blitt utsatt for vold skal få oppfølging av jordmor eller henvises til annen instans ved behov.
Ansvarlig: Helsestasjonen
3. Samarbeidsavtale mellom Nav og Oslo krisesenter som skal gjøre overgangen fra krisesenteret lettere for voldsutsatte.
Ansvarlig: NAV Grunerløkka
4. Tiltak for å sørge for rask behandling av søknader vedrørende bolig og økonomisk sikring for voldsutsatte
Ansvarlig: NAV
5. Utrede mulighet for midlertidig bolig for voldsutsatte samt miljøarbeider som settes inn rundt disse familiene for å hjelpe den utsatte til å etablere seg i egen bolig.
Ansvarlig: NAV og barneverntjenesten

3.3.2

Bistand til voldsutøver

1. Samarbeid med ATV, Familievernkontoret som har sinnemestringskurs, DPS for behandling av traumer og egen voldshistorie
2. Henvise til NAV i forhold til boligsøk og inntektssikring

4 BESKRIVELSE AV IMPLEMENTERING, OPPFØLGING OG EVALUERING

4.1 *Implementering:*

Handlingsplanen vil være tema på samling for bydelens enhetsledere våren 2015 for å starte arbeidet i bydelen, og sikre implementering på det enkelte tjenestestedet. I tillegg planlegges et «kick –off»- seminar for ansatte i bydelen, med blant annet visning av Sinnamannen, en teaterforestilling.

4.2 Oppfølging:

Salto koordinator oppnevnes som koordinator for planen, og får hovedansvaret for å følge opp planen videre. Det oppnevnes i tillegg en arbeidsgruppe som møtes sammen med salto koordinator to ganger i året for å følge opp arbeidet med planen. Arbeidsgruppen må bestå av ansatte innenfor ulike enheter i bydelen. Arbeidsgruppen får oppfølging av helseetaten gjennom nettverkssamlinger.

Enhetsledere på hvert tjenestested har ansvar for å følge opp og implementere planen på sitt tjenestested.

4.3 Evaluering:

Planens varighet er satt til 2015-2018.

Planen evalueres i løpet av siste kvartal hvert år.

5 KONTAKTINFORMASJON VED MISTANKE ELLER AVDEKKING AV VOLD:

Familievoldsavdelingen hos politiet, tlf.: 22 66 88 30

Grønland politistasjon, tlf.: 22 66 98 01

Oslo krisesenter, tlf.: 22 48 03 80

Barneverntjenesten i Gamle Oslo, tlf.: 23 43 17 00

Barnevernvakta, tlf.: 22 70 55 80

Statens Barnehus i Oslo, tlf.: 23 10 35 50

Sosial vaktjeneste – legevakten, tlf.: 23 48 70 90

Vern for eldre, tlf.: Nasjonal kontakttelefon 800 30 196

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, tlf.: 478 09 050

Alternativ til Vold (ATV), tlf.: 22 40 11 10

Familievernkontoret Enerhaugen, tlf.: 466 17 010

Akutt teamet ved DPS, tlf.: 24 07 44 00, Hage gata 32, 1.etasje

KILDEHENVISNING:

Barndommen kommer ikke i reprise – Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017)

Et liv uten vold – Handlingplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017

Meld. St. 15- Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner

Byrådssak 80/14 Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Strategisk plan, bydel Gamle Oslo

Barne - og ungdomsplan for bydel Gamle Oslo 2014-2017

Per Isdal 2000, «Meningen med volden» - Kommuneforlaget

Fafo rapporten 2012